

TARPTAUTINIŲ IR VIETINIŲ VERSLO GINČŲ SPRENDIMAS ARBITRAŽE

Vilnius, 2012 m.

Ginčų sprendimo būdai (GSB)

Įprastiniai GSB	Alternatyvūs GSB
Teisminis procesas	Arbitražas
	Mediacija (taikinamasis tarpininkavimas)
	Derybos
	Kiti GSB (ankstyvasis neutralus vertinimas. Techninė ekspertizė, mini-byla, mišrūs GSB)

Arbitražas – trečiųjų teismas

Ginčo sprendimo būdas, kai fiziniai ar juridiniai asmenys, **remdamiesi savo susitarimu**, tarpusavio ginčui spręsti kreipiasi ne į valstybės teismą, o į jų pasirinktą **trečiąjį asmenį ar asmenis**.

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražo privalumai

- Konfidencialumas
- Lanksti procedūra
- Arbitražo sprendimas = teismo sprendimas
- Šalių dalyvavimas skiriant arbitrus
- Arbitrais gali būti skiriami tam tikros srities specialistai
- Ribotos skundimo galimybės
- Galimos mažesnės laiko ir lėšų sąnaudos
- Arbitražo sprendimai pripažįstami ir vykdomi daugiau nei 140 pasaulio valstybių

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Konfidencialumas

- Uždaras arbitražo posėdis
- Sprendimas neskelbiamas viešai, nesant šalių sutikimo
- Neteikiama informacija apie ginčo kilimo faktą, ginčo šalis, priimtą sprendimą

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Lanksti procedūra

Šalys gali susitarti dėl:

- Arbitrų skaičiaus
- Arbitrų skyrimo / nušalinimo tvarkos
- Arbitražo vietos
- Arbitražo kalbos
- Taikytinos teisės
- Nagrinėjimo būdo
- Kitų klausimų, dėl kurių nedraudžia susitarti įstatymai

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražinio teismo sprendimo galia

- Prilygsta valstybinio teismo sprendimo galiai
- Gali būti vykdomas priverstinai

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Teisė skirti arbitrą (-us)

- Kiekviena ginčo šalis arbitru gali skirti asmenį, kuris, jos nuomone, geriausiai išmano dalyką dėl kurio yra kilęs ginčas (pvz. kai skiriami trys arbitrai)
- Šalys bendrai gali susitarti dėl asmens skyrimo arbitru (kai skiriamas vienas arbitras; esant šalių daugumai)

! Arbitro nešališkumas ir nepriklausomumas

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražinio teismo sprendimo apskundimo pagrindai

- Šalies neveiksnumas
- Arbitražinio susitarimo negaliojimas
- Šalies neinformavimas apie arbitro paskyrimą ar arbitražinį nagrinėjimą
- Sprendimas neatitinka arbitražinio susitarimo sąlygų
- Arbitražinio teismo sudėties ar nagrinėjimo procedūra neatitiko šalių susitarimo

Sprendimo naikinimo pagrindai

- Sprendimas prieštarauja LR viešajai tvarkai
- Ginčo objektas negalėjo būti arbitražinio nagrinėjimo dalykas pagal LR įstatymus

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Laikas ir lėšos

Esant ribotiems arbitražo sprendimų apskundimo bei naikinimo pagrindams, gali būti greičiau gaunamas **galutinis sprendimas**, taupomas:

- Laikas
- Lėšos šalių atstovavimui bei žyminiams mokesčiams keliose teismo instancijose

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražo sprendimų pripažinimas ir vykdymas užsienyje

- 1958 m. Niujorko konvencija “Dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo”
- Daugiau nei 140 pasaulio valstybių (2012 m. sausis – 146 valstybės)
- Lietuva ratifikavo 1995 m.

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražo pagrindas

Arbitražinis susitarimas

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražinis susitarimas

- Tai **šalių susitarimas**
- perduoti spręsti **arbitražiniam teismui (arbitražui)**
- **visus** ar tam tikrus **ginčus**,
- **kilsius ar galinčius kilti** tarp jų
- dėl kokių nors konkrečių sutartinių ar kitokių teisinių santykių,
- kurie **gali būti arbitražinio nagrinėjimo dalykas**.

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Ginčai, kurie negali būti perduoti arbitražui (**nearbitruotini ginčai**) LR KAĮ 11 str.

- Kylantys iš konstitucinių, šeimos, administracinių teisinių santykių
- Susiję su konkurencija
- Susiję su patentais, prekių ir paslaugų ženklais
- Susiję su bankrotu
- Kylantys iš vartojimo sutarčių ir darbo teisinių santykių
- Kai viena iš šalių yra valstybės ar savivaldybės įmonė, taip pat valstybės ar savivaldybės įstaiga ar organizacija, išskyrus Lietuvos banką, jeigu nebuvo gautas išankstinis steigėjo sutikimas

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražinio susitarimo forma

- Kaip **arbitražinė išlyga**, t.y. sutarties sąlyga arba
- kaip šalių sudaryta **atskira sutartis**

Rašytinė forma privaloma

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Arbitražinis susitarimas laikomas sudarytu, jei:

- Įformintas bendru šalių pasirašytu dokumentu; arba
- Apsikeičiama raštais, telegramomis, telefaksais ar kt. dokumentais; arba
- Apsikeičiama ieškiniu ir atsiliepimu į jį, kuriuose viena iš šalių tvirtina, o kita šalis neneigia, kad tarp jų sudarytas arbitražinis susitarimas arba yra kitokių rašytinių įrodymų

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Pagrindiniai arbitražinio susitarimo elementai

- Arbitražas, kaip GSB
- Institucinis v. *ad hoc* arbitražas?
- Arbitražo taisyklės
- Ginčai
- Arbitražo vieta
- Arbitrų skaičius
- Arbitražo kalba
- Taikytina teisė

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Vilniaus komercinio arbitražo teismo rekomenduojama arbitražinė išlyga

- “*Kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš šios sutarties ar susijęs su šia sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu bei galiojimu, galutinai sprendžiamas arbitražu Vilniaus komercinio arbitražo teisme pagal šio teismo arbitražo reglamentą.*”
- Arbitražinio teismo *arbitrų skaičius* bus...
- Arbitražinio teismo posėdžiai vyks... (*vieta [miestas, valstybė]*).
- Arbitražiniame procese bus vartojama ... *kalba*”.

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Vilniaus komercinio arbitražo teismas (VKAT)

- Nuolatinės arbitražo institucijos statusas
- Daugiau nei 15 metų patirtis
- Nevalstybinė institucija
- Ne pelno organizacija

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VKAT steigėjai

LIETUVOS VERSLO
KONFEDERACIJA

Lietuvos verslo konfederacija ICC Lietuva (anksčiau -
Asociacija Tarptautiniai prekybos rūmai ICC Lietuva)

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų
asociacija

Lietuvos pramonininkų konfederacija

Lietuvos bankų asociacija

Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacija
"LINAVA"

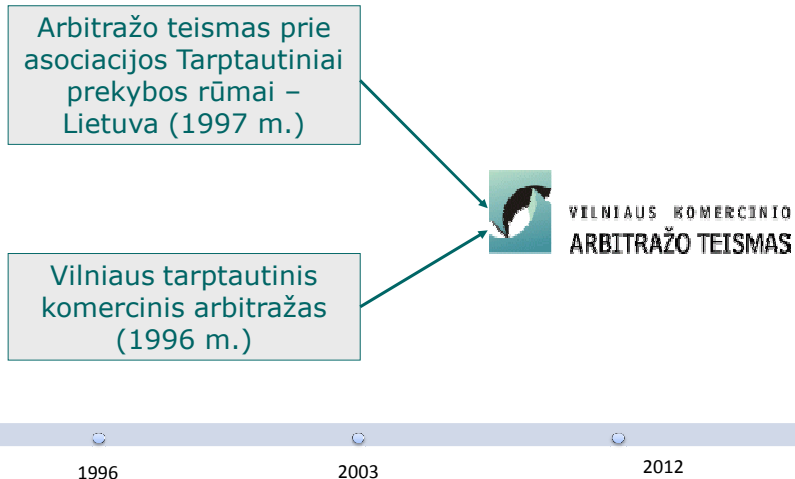
Lietuvos teisininkų draugija

Asociacija "Infobalt"

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VKAT atsiradimas 2003

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VKAT funkcijos

Organizuoja ir administruoja:

- arbitražo procedūras
- tarpininkavimo ir taikinimo procedūras (mediaciją)
- šalių prašymu skiria arbitrus *ad hoc* arbitraže (atlieka skiriančiosios institucijos funkcijas ir/ arba administruoja procesą)

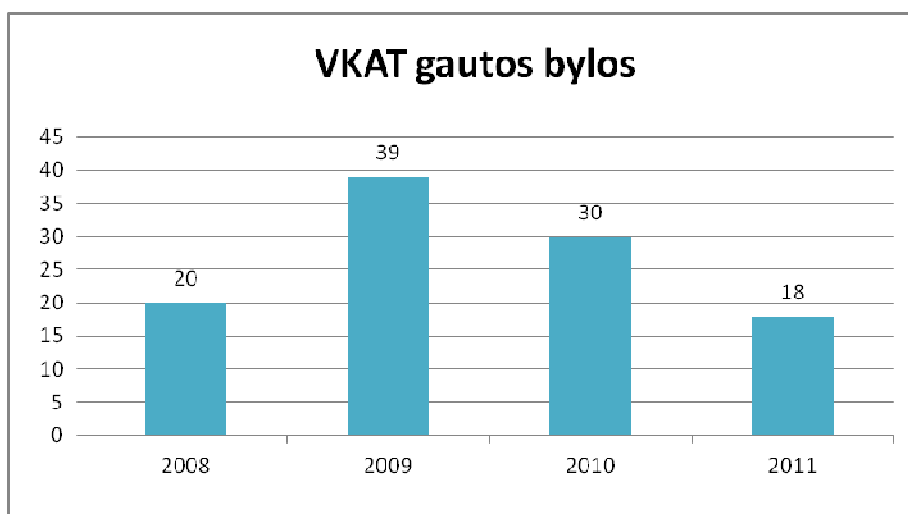
©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VKAT darbinės kalbos

- Lietuvių
- Anglų
- Rusų

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

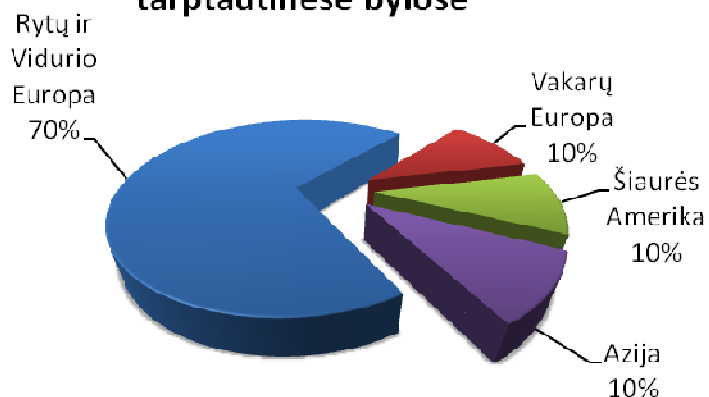
VKAT statistika

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VKAT statistika

Ginčo šalių kilmė 2011 m. tarptautinėse bylose

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Sutartiniai santykiai, iš kurių kilo ginčai 2004-2011 m. bylose

- Pirkimas-pardavimas:
 - ✓ Prekių/paslaugų
 - ✓ Nekilnojamojo turto
 - ✓ Akcijų
 - ✓ Įmonių
 - ✓ Programinės įrangos licencijų
 - ✓ Energetikos objektų
 - ✓ Gamybos įrangos
- Ranga:
 - ✓ Statybos
 - ✓ Remonto
- Lizingas
- Draudimas
- Akcininkų susitarimai
- Ilgalaikė nuoma
- Faktoringas
- Vežimas/Logistika
- Konsultacinės/teisinės paslaugos
- Paskola
- Laidavimas
- Garantija
- IT Paslaugos
- Reikalavimų perleidimas

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

Rekomenduotina

- Sutarties **sudarymo metu** apsvairstyti įvairias ginčų sprendimo alternatyvas
- Kilus ginčui, bandyti spręsti **taikiai** (derybomis ar mediacija)
- Nepavykus išspręsti ginčo taikiai, **kreiptis į teismą ar arbitražą**
- Šalys gali **pakeisti sutartyje numatytą ginčų sprendimo būdą** (pvz. teisminį), sudarydamos naują susitarimą dėl ginčo sprendimo tvarkos (pvz. arbitražinį susitarimą)

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt

VILNIAUS KOMERCINIO
ARBITRAŽO TEISMAS

VILNIAUS KOMERCINIO ARBITRAŽO TEISMAS

Nuolatinė arbitražo institucija

Gedimino pr. 50/2

LT-01110 Vilnius

Tel. (8 5) 261 45 17

info@arbitrazas.lt

www.arbitrazas.lt

©Vilniaus komercinio arbitražo teismas www.arbitrazas.lt